

FINANCIEEL MANAGEMENT TOEGEPAST

TOEGEPAST

FINANCIËEL MANAGEMENT TOEGEPAST

Hoe financier ik mijn onderneming?

RUDY AERNOUDT

Vierde editie

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

Download je bestanden:

<https://download.larcier-intersectia.com>

of voer je code in: BZE259

Financieel management toegepast. Hoe financier ik mijn onderneming?, vierde editie
Rudy Aernoudt

© 2023 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1642-2

D/2023/7849/96

NUR 780

Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Lay-out: Crius Group, Hulshout

Omslagontwerp: Danny Juchtmans – www.dsigngraphics.be

Omslagillustratie: miakievy / iStock

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

HET BELANG VAN FINANCIIEEL MANAGEMENT

Banken reiken een paraplu aan als de zon schijnt en nemen hem terug als het regent. Risicokapitalisten schuwen risico en zijn voor vele ondernemingen onbereikbaar of ongewenst. *Business angels* zijn moeilijk op te sporen en willen geld verdienen op de rug van jonge ondernemers. Deze boutades, of zijn het eerder clichés, klinken menig ondernemer vertrouwd in de oren.

Bankiers van hun kant stellen dat de ondernemers te gierig zijn met informatie en beklagen zich erover dat ze niet over evenveel informatie over de onderneming beschikken als de ondernemer zelf. Ze zijn dan ook weigerachtig om kredieten te verstrekken en als zij dat al doen, dan kan dit meestal enkel mits er voldoende waarborgen voorhanden zijn.

Business angels en risicokapitalisten stellen dan weer dat de ondernemers niet voldoende bereid zijn om hun kapitaal open te stellen en dat zij slechts een beroep doen op hen als alle andere financieringskanalen het laten afweten. Ook zij roepen gebrek aan informatie in en dit beschouwen zij als een van de redenen waarom zij vaak instappen aan te lage waarderingen en daarbij de ondernemer demotiveren.

Het financieringsprobleem heeft dus niet zozeer te maken met een gebrek aan fondsen, maar eerder met een gebrekkige transmissie van die fondsen naar de ondernemingen. Academics wijten deze gebrekkige transmissie onder andere aan het probleem van de informatieasymmetrie.

Het is logisch dat een derde partij nooit over dezelfde informatie kan beschikken als de ondernemer zelf. Toch menen wij dat een deel van de informatiekloof kan worden overbrugd door een betere kennis van de doelstellingen van ieder van de betrokken partijen.

Deze kloof leidt immers tot een soort dovemansgesprek en zorgt ervoor dat heel wat ondernemingen niet optimaal gefinancierd worden. Ofwel raken zij niet aan voldoende middelen, ofwel zijn de voorwaarden qua kostprijs, financieringsvorm of waarborgen niet optimaal. Gebrek aan optimale financiering is niet alleen een belangrijke hinderpaal voor het starten van een onderneming, het is ook een van de grootste obstakels bij de verdere groei. Bovendien is het een belangrijke oorzaak voor faillissementen. Gebrek aan de juiste financiering is immers, samen met het gebrek aan management, de grootste oorzaak voor faillissement. Overleven in en na de crisis hangt dan ook nauw samen met

optimale financiering. In een boutade zouden we kunnen stellen dat het al dan niet opstarten, groeien of overleven van een onderneming in grote mate afhangt van de overtuigingskracht van de ondernemer ten aanzien van de geldschieters. Eerst dient de bankier, risicokapitalist of *business angel* te worden overtuigd, pas daarna de mogelijke klanten. Ook bij een beursintroductie geldt dezelfde redenering.

Financiering betreft dus niet zozeer de vraag of we het financiële plaatje rond zullen krijgen, maar wel hoe de optimale financiering kan worden vastgesteld. We denken daarbij niet alleen aan interestvoorwaarden, maar ook aan aangepaste termijnen en waarborgen bijvoorbeeld, of nog, de positie van de financieringsvorm op de balans.

Basiskennis van financieel beleid is dan ook cruciaal voor elke onderneming. Dit is des te meer waar in crisistijden, waarbij een goed financieel beheer essentieel was voor het overleven van het bedrijf. Maar ook de internationale bankreglementering, gekend onder de naam Bazel, noopt de bedrijfsleider ertoe een gedegen financieel beleid te ontplooiën.

Wie zich in het financiële management wil verdiepen, moet meestal zijn gading vinden in financiële ‘turven’, doorspekt met de meest ingewikkelde wiskundige formules. Deze boeken zijn zeer nuttig, en een aanrader, vooral voor topspecialisten of toekomstige topspecialisten in financieel management. Vaak zijn deze boeken echter theoretisch en minder bruikbaar voor het bijstaan van de financiële manager in zijn dagdagelijkse beheer of voor studenten die een basiskennis financieel management willen verwerven die niet enkel theoretisch is.

In tegenstelling tot deze eerder academische benadering opteerde ik voor een benadering vanuit de praktijk, waarbij de theoretische benadering telkens wordt geïllustreerd door cases en oefeningen. Als voormalig kredietmanager bij een Belgische grootbank, heb ik de bankenkant van bedrijfsfinanciering van dichtbij mogen meemaken. Maar ik heb ook heel wat bedrijven geadviseerd voor het bepalen van de meest accurate financiering. En zelf was ik financieel verantwoordelijke (CFO), onder meer van een niet-gouvernementele organisatie, een spin-off van MIT. Het is deze praktijkervaring die ik als professor *Corporate finance* aan mijn studenten probeer bij te brengen. Het is die kennis die ik ook met de financiële verantwoordelijken van kleine en middelgrote ondernemingen wil delen teneinde hen wegwijs te maken in het financiële management en hen onder andere bij te staan in hun onderhandelingen met de diverse financiers. Vandaar de titel van dit boek: *Financieel management toegepast*.

Deze ambitie vertaalt zich in de structuur van dit boek. Het boek is opgedeeld in tien hoofdstukken. Na een beschrijving van het banken- en ondernemingslandschap, worden de basisconcepten van het financieel management onder de loep genomen. Na dit

eerste deel worden het businessplan en het financieel plan onze werkinstrumenten in de zoektocht naar de optimale financiering en in de bepaling van de waarde van een onderneming. Daarna komen alle vormen van schuldfinanciering aan bod. Daarbij wordt de nadruk gelegd op de vijf belangrijkste bronnen die de financiering van de onderneming beheersen; zijnde winstinhouding, leverancierskredieten, kaskredieten, voorschotten en investeringskredieten.

Vervolgens nemen wij de mezzaninefinanciering onder de loep, vooraleer ons te buigen over formeel en informeel risicokapitaal. Deze vereist een andere lectuur van het businessplan. Niet langer de terugbetalingscapaciteit, maar de potentiële meerwaarde op de investering staat hier centraal. Dit geldt ook vanzelfsprekend voor de beursintroductions, die nadien aan bod komen. We eindigen dit boek met de bespreking van de Bazelakkoorden, vanuit het standpunt van de ondernemer. Ik wil op die manier bedrijfsleiders munitie aanreiken indien bankiers of risicokapitalisten stellen dat iets niet kan “omwille van Bazel”.

Het glossarium op het einde van het boek definieert de belangrijkste financiële begrippen om een vlotte lectuur toe te laten. In eenzelfde filosofie dienen de opgenomen tabellen met annuïteitsfactoren de investeringsanalyse te vergemakkelijken. *And last but not at least* zijn ook de oplossingen van de diverse oefeningen achteraan in het boek opgenomen, zodat de actieve lezer de eigen oplossing kan evalueren. Voor deze oefeningen trouwens mijn oprechte dank aan collega Joke Huysman.

Ik wens veel lees- en leergenoet aan allen die het boek ter hand nemen en kijk met veel belangstelling uit naar uw eventuele reacties. Uw reacties zijn steeds welkom op raernoudt@gmail.com.

Rudy Aernoudt

INHOUD

<i>Voorwoord – Het belang van financieel management</i>	v
<i>De tien cases</i>	xvii
<i>Lijst van tabellen</i>	xix
<i>Lijst van figuren</i>	xxi

HOOFDSTUK 1

FINANCIERINGSLANDSCHAP	1
1.1. <i>Not all money is the same</i>	1
1.2. Het ondernemerslandschap	3
1.3. Kredietcultuur	7
1.4. Bankenlandschap.....	13
1.5. Het landschap van risicokapitaal	18

HOOFDSTUK 2

FINANCIËEL MANAGEMENT	21
2.1. Financieel management: concept	21
2.2. Het financiële beheersinstrument	23
2.2.1. Case 1: Financiële analyse: <i>NV Papaya</i>	25
2.2.2. De jaarrekening	25
2.2.2.1. De balans.....	26
2.2.2.2. De resultatenrekening	26
2.2.3. Een analyse van het passief	27
2.2.3.1. Algemene solvabiliteitscoëfficiënt	27
2.2.3.2. Financiële onafhankelijkheidscoëfficiënt op lange termijn....	27
2.2.3.3. Terugbetalingscapaciteit van schulden op lange termijn	28
2.2.3.4. Nettokasstroom (Nettocashflow)	29
2.2.4. Een analyse van het actief	29
2.2.5. Verbanden tussen het actief, het passief en de resultaten	30
2.2.5.1. Het bedrijfskapitaal	30
2.2.5.2. De rotatiesnelheden.....	35
2.2.5.2.1. De voorraadrotatie	36
2.2.5.2.2. Het klantenkrediet.....	37

2.2.5.2.3. Het leverancierskrediet	38
2.2.6. De thesaurie	38
2.2.6.1. Coëfficiënt van bedrijfskapitaal	39
2.2.6.2. Behoeftte aan bedrijfskapitaal	39
2.2.7. Rendabiliteitscoëfficiënten	40
2.2.7.1. Resultaten en omzet	41
2.2.7.2. De resultaten en het totaal van de activa	42
2.2.7.3. De toegevoegde waarde en de resultaten	45
2.2.7.4. De resultaten en de eigen middelen	46
2.2.8. Falingspredictiemodellen	48
2.2.8.1. Rendabiliteit en liquiditeit	49
2.2.8.2. De alarmpeilen	50
2.2.8.3. Model van Altman	50
2.2.8.4. Model van de Nationale Bank van België	51
2.2.8.5. Multivariabele benadering	52
2.2.9. Het <i>dashboard</i>	53
2.2.9.1. De ratio's	54
2.2.9.2. Overige basisgegevens	55
2.3. Financieel management in enge zin	55
2.3.1. De optimale kapitaalstructuur	56
2.3.1.1. <i>Target adjustment</i> -theorie	56
2.3.1.2. <i>Agency</i> -model	56
2.3.1.3. <i>Pecking order</i> -theorie	57
2.3.1.4. Empirisch onderzoek	58
2.3.2. Modigliani-Miller en het interestbelastingsschild	58
2.3.3. De notionele interest	61
2.3.3.1. Berekeningswijze	61
2.3.3.2. Een bestaande vennootschap	62
2.3.3.3. Een nieuwe vennootschap	63
2.3.4. Het financieel plan	64
2.3.5. Case 2: Kredietdossier: <i>BV Lakatos</i>	66
2.4. Financieel management in ruime zin	69
2.4.1. Masterplan	70
2.4.2. Kasplanning	72
2.4.3. Investeringsanalyse	76
2.4.4. Case 3: Investeringscase: <i>NV Hermès</i>	78
2.4.5. De evaluatiemethodes	80
2.4.6. Investeringsanalyse met financieringsaspecten	86
2.4.7. Dividendpolitiek	95

2.4.7.1. Relatie dividenduitkering en waarde	96
2.4.7.2. Dividendpolitiek in de praktijk	96
2.4.8. Beheer van het bedrijfskapitaal.	97
2.5. Nabeschuwingen bij het financieel management	101
2.5.1. <i>Satisfying behaviour</i>	101
2.5.2. <i>Stakeholders value</i>	102
2.5.3. Human resources.	103
2.5.4. Naar een sociaal-ethisch <i>dashboard</i> ?	104
2.5.5. De ESG-score	105
HOOFDSTUK 3	
WAARDERING	107
3.1. Belang van waardering van de onderneming	107
3.2. De traditionele benadering.	108
3.2.1. Organisch groeipatroon	108
3.2.2. Case 4: Waardebepaling: <i>BV Spilliaert en zoon</i>	111
3.2.3. Waardebepaling.	112
3.2.3.1. Het gecorrigeerd nettovermogen.	112
3.2.3.2. De rendementswaarde.	115
3.2.3.3. De objectieve waarde.	120
3.2.3.4. De comparables	121
3.2.3.5. De overeengekomen waarde.	123
3.3. De waardering bij anorganische groei	127
3.3.1. Anorganische groei.	127
3.3.2. De optiebenadering.	131
3.3.3. De residuele methode	132
3.3.4. Over theorie en realiteit	134
HOOFDSTUK 4	
KREDIETFINANCIERING	137
4.1. De kredietbehoefte.	138
4.2. <i>The big four</i>	143
4.3. De leverancier als kredietgever	143
4.3.1. De kredietpolitiek van leveranciers	144
4.3.1.1. Het betalingsgedrag van de klanten	145
4.3.1.2. Betalingsgedrag van de overheid.	147
4.3.2. De kredietverzekering	148
4.3.3. Korting wegens contante betaling	150
4.3.4. Belang van goed kredietbeheer	151

4.4.	De financiële instellingen	151
4.4.1.	Kortetermijnfinancieringsbronnen	154
4.4.1.1.	Kaskredieten	154
4.4.1.2.	Discontokredieten	155
4.4.1.3.	<i>Straight loans</i>	160
4.4.1.4.	Thesauriebewijzen	162
4.4.1.5.	Factoring	162
4.4.1.6.	Combineren van kredietvormen	164
4.4.2.	Case 5: Kredieten en waarborgen: <i>NV Profitmakers</i>	165
4.4.3.	Langetermijnkredieten	168
4.4.3.1.	Investeringskredieten	168
4.4.3.2.	Uitrustingsfinanciering	169
4.4.3.3.	Financiële leasing	176
4.4.3.4.	Vergelijking van de langetermijnfinancieringsvormen	177
4.4.3.5.	<i>Roll-over</i> kredieten	178
4.4.3.6.	Obligatie-uitgifte	178
4.5.	Gebruik van kredieten	180
4.6.	Waarborgen	181
4.6.1.	Hypotheek	182
4.6.2.	Pand op de ondernemingsgoederen	183
4.6.3.	Solidaire borgstelling	185
4.6.4.	Gebruik van waarborgen	186
4.7.	De overheidswaarborg	186
4.8.	Werking van kredieten en waarborgen	189
HOOFDSTUK 5		
	MEZZANINE	197
5.1.	Een onderbenutte financieringsvorm?	197
5.2.	Mezzanine: hybride financieringsvorm	198
5.3.	Kenmerken van mezzanine	200
5.4.	Belang van mezzanine	201
5.5.	De groei van mezzaninefinanciering	203
5.6.	MBO-type financiering	204
HOOFDSTUK 6		
	FORMEEL RISICOKAPITAAL	209
6.1.	Concept	210
6.2.	<i>Investee</i> en investeerder	214
6.2.1.	Investeerdscriteria	214

6.2.2. Groeipotentieel	218
6.2.3. Investeringsrijpheid	220
6.3. <i>Due diligence</i>	222
6.4. Werking en financieringsbronnen	223
6.5. Het agentschapsprobleem en de carried interest	225
6.6. De aandeelhoudersovereenkomst	226
6.6.1. Enkele algemene clausules	227
6.6.2. Bepalingen met betrekking tot de raad van bestuur	228
6.6.3. Clausules die het risico beperken na de instap	229
6.6.3.1. Beperking van het risico voor de investeerder na instap	229
6.6.3.2. Beperking van het risico voor de ondernemer na instap	230
6.7. Risicokapitaal voor overnamefinanciering	230
6.8. <i>Corporate venturing</i>	232
6.9. Risicokapitaal ook voor starters?	234
6.10. Risicokapitaal en de overheid	239
6.10.1. De Amerikaanse benadering	240
6.10.2. De Europese benadering	243
6.10.3. De Vlaamse benadering	244
6.11. Case 6: Risicokapitaal en mezzanine: <i>NV Watchyou</i>	245
HOOFDSTUK 7	
BUSINESS ANGELS	253
7.1. <i>Business angels</i> : concept	254
7.2. Typologie van de <i>business angels</i>	260
7.3. <i>Business angels</i> : belang, facts and figures	263
7.4. Informeel versus formeel	266
7.4.1. Formele en informele perceptie	266
7.4.2. Formele versus informele investeerderscriteria	270
7.4.3. Exitmogelijkheden	271
7.4.4. Formele en informele return	271
7.4.5. De financiële en COVID-19-crisis en zaai-investeringen	274
7.5. <i>Business angels</i> -netwerken	275
7.5.1. Doel van het netwerk	277
7.5.2. Methodes voor het samenbrengen van vraag en aanbod	279
7.5.3. Toegevoegde waarde voor de ondernemer	281
7.5.4. Toegevoegde waarde voor de <i>business angel</i>	284
7.5.5. Screeningproces	285
7.5.6. Verschillende types netwerken	286
7.5.7. <i>Business angels</i> -netwerken in België en Nederland	288

7.6. <i>Business angels</i> en de overheid	290
7.7. Het investeringsproces	293
7.8. Case 7: <i>Business angels: NV Teambuilding</i>	296

HOOFDSTUK 8

LOVEMONEY EN CROWDFUNDING	305
8.1. Concept	306
8.2. Werking.	307
8.3. <i>Lovemoney</i> versus <i>business angels</i>	308
8.4. Buurtfondsen	310
8.4.1. Azië staat model.	310
8.4.2. Buurtfondsen	310
8.5. Crowdfunding	312
8.5.1. Crowdfunding: een succesverhaal	313
8.5.2. Crowdfunding-platformen	314
8.5.3. Diverse crowdfunding-modellen	315
8.5.4. Voor- en nadelen van crowdfunding	316
8.5.5. Regulering	317
8.5.6. Crowdfunding in België.	317
8.6. <i>Lovemoney</i> stimuleren	319
8.6.1. Tante Agaath	319
8.6.2. De Winwinlening	322
8.7. Case 8: <i>Lovemoney: Bloemenzaak Paulien</i>	325

HOOFDSTUK 9

DE UITGIFTE VAN AANDELEN	327
9.1. Beurs of beurzen?	327
9.2. Wat is een IPO?	330
9.3. Bitcoins en ICO's	332
9.4. Financiering via de beurs	334
9.5. Case 9: de NV <i>H&H</i>	334
9.6. <i>Delisting</i>	336
9.7. Beurswaarde en intrinsieke waarde van een bedrijf.	337

HOOFDSTUK 10	
DE BAZEL-AKKOORDEN	339
10.1. Het belang van regulering	339
10.2. Het Bazel I-akkoord	343
10.2.1. De Cooke-ratio	343
10.2.2. Case 10: Bazel-akkoorden: <i>Bank Goldsmith en Cie</i>	344
10.2.3. Evaluatie van het Bazel I-akkoord	345
10.3. Rating en ratingagentschappen	347
10.3.1. Rating	348
10.3.2. Rating en falingsgraad	349
10.3.3. Kritiek op ratingagentschappen	350
10.4. Het Bazel II-akkoord	351
10.4.1. De drie pijlers van het Bazel II-kader	352
10.4.2. De vier bankrisico's	353
10.4.3. Het kredietrisico	354
10.4.3.1. De standaardmethode	355
10.4.3.2. De IRB-methode (basisversie)	360
10.4.3.3. De IRB-methode: geavanceerde benadering	364
10.4.3.4. Samenvatting en gebruik van de diverse methodes	365
10.4.3.5. Het RAROC-systeem: praktische vertaling van de IRB- methode	366
10.4.3.6. De waarborgen	368
10.4.4. Het operationeel risico	370
10.4.5. Gevolgen van het Bazel II-kader	372
10.4.5.1. De minimumkapitaalvereiste	372
10.4.5.2. Toegang tot kredieten en kredietvoorwaarden	375
10.4.6. Impact op de risicokapitaalsector	379
10.5. Bazel III	382
10.5.1. Kapitaalvereiste en liquiditeitsnormen	383
10.5.2. Kapitaalimpact van Bazel III	386
10.5.3. Globalisatie, onpersoonlijkheid en schaalvergroting	388
10.6. De Bazel-regulering vanuit ondernemingsperspectief	390
10.6.1. Ondernemingen Bazel-klaar maken	390
10.6.2. Banken Bazel-klaar maken	396
10.7. Bazel IV	399
10.8. Slotbedenkingen bij de Bazel-akkoorden	401
ALGEMEEN BESLUIT	407

Bijlagen

Bijlage 1. Annuïteitsfactoren	409
Bijlage 2. Glossarium van financiële begrippen	415
Bijlage 3. Oplossingen van de oefeningen	425
<i>Literatuur</i>	443
<i>Trefwoordenregister</i>	451

DE TIEN CASES

Case 1: Financiële analyse: <i>NV Papaya</i>	25
Balans	26
Resultatenrekening	26
Case 2: Kredietdossier: <i>BV Lakatos</i>	66
Financieel plan	67
Voorziene resultatenrekening	67
Case 3: Investeringscase: <i>NV Hermès</i>	78
Jaarlijkse kasstroom van een investeringsproject	79
Berekening interne rendementsgraad	83
Masterbudget	89
Previsionele resultatenrekening	90
Case 4: Waardebepaling: <i>BV Spilliaert en zoon</i>	111
Balans	111
Resultatenrekening voor en na correcties	116
Waardering van de onderneming	123
Case 5: Kredieten en waarborgen: <i>NV Profitmakers</i>	165
Staat van actief en passief bij faillissement	190
Bevoorrechte schuldeisers bij faillissement	193
Vergelijking tussen bevoorrechte situaties bij faillissement	194
Case 6: Risicokapitaal en mezzanine: <i>NV Watchyou</i>	245
Gebudgetteerde resultatenrekening	246
Financieel plan	247
Voorstel JJ&WW	248
Voorstel Health	249

Case 7: <i>Business angels: NV Teambuilding</i>	296
Herzien financieel plan	298
Herziene previsionele resultatenrekening	299
Overzicht van de ingezette middelen	300
Balans	301
Resultatenrekening	302
Budget	303
IRR en de waarde van de onderneming	304
Case 8: <i>Lovemoney: Bloemenzaak Paulien</i>	325
Financieel plan	325
Case 9: de <i>NV H&H</i>	334
Kapitaalverhoging	335
Case 10: Bazel-akkoorden: <i>Bank Goldsmith en Cie</i>	344
Illustratie werking Bazel II	345

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1.	Voor- en nadelen van verschillende financieringsbronnen.	2
Tabel 2.	Typologie van ondernemingen	3
Tabel 3.	Belang van financiële hinderpaal in functie van ontwikkelingsfase en type onderneming	6
Tabel 4.	Vergelijking Europese en Amerikaanse financiële structuur	8
Tabel 5.	Invloed van beheersbeslissingen	34
Tabel 6.	Behoeftte aan bedrijfskapitaal en thesaurie	40
Tabel 7.	Opvang van behoefte aan bedrijfskapitaal.	40
Tabel 8.	Analyse van de toegevoegde waarde.	46
Tabel 9.	Volatiliteit van de nettowinst.	48
Tabel 10.	Classificatie van ondernemingen (eenvoudig model)	49
Tabel 11.	Alarmpieilen	50
Tabel 12.	Classificatie onderneming volgens falingsmodel NBB	52
Tabel 13.	Berekening van de L-score	52
Tabel 14.	De ratio's	54
Tabel 15.	Illustratie van de werking van de notionele interest	62
Tabel 16.	Kasplanning bij individuele projecten	73
Tabel 17.	Overzicht van de waarderingmethoden	134
Tabel 18.	Impact van kredietbeleid op rendabiliteit	145
Tabel 19.	B2B: Betalingsduur, moraliteit en wanbetaling	146
Tabel 20.	Publieke sector	148
Tabel 21.	Vergelijking voorschotten en promessen	161
Tabel 22.	Klassiek aflossingsplan investeringskrediet.	168
Tabel 23.	Aflossingstabel financiering.	175
Tabel 24.	Gebruik van kredieten	180
Tabel 25.	Gebruik van waarborgen	186
Tabel 26.	Mezzanine: tussen kredietfinanciering en risicokapitaal	199
Tabel 27.	Vergelijking kredietfinanciering en risicokapitaal	212
Tabel 28.	Dynamisch ondernemerschap versus kmo-management.	221
Tabel 29.	Doorslaggevend elementen bij <i>due diligence</i>	223
Tabel 30.	Ontwikkelingsfase, gewenste return en marktstructuur.	238
Tabel 31.	Perverse relatie tussen risico en return.	239
Tabel 32.	Schuld tegenover quasikapitaal	241

Tabel 33.	Effect van hefboomwerking	242
Tabel 34.	Schatting van aantal <i>business angels</i>	265
Tabel 35.	Vergelijking van formeel en informeel risicodragend kapitaal	267
Tabel 36.	Vergelijking van investeerderscriteria	270
Tabel 37.	Return op <i>business angel</i> -investeringen.	272
Tabel 38.	Return op <i>business angel</i> -investeringen versus formeel risicokapitaal . . .	272
Tabel 39.	Enkele succesvolle <i>business angel deals</i>	273
Tabel 40.	Uitdagingen voor de ontwikkeling van <i>business angel</i> -activiteiten.	276
Tabel 41.	<i>Lovemoney</i> -investeerders	308
Tabel 42.	<i>Lovemoney</i> versus <i>business angels</i>	309
Tabel 43.	De Winwinlening: de belangrijkste kenmerken in een notendop	324
Tabel 44.	Overzicht van de ratingagentschappen en ratings	348
Tabel 45.	Falingsgraad en externe rating	349
Tabel 46.	Typologie van de risico's.	353
Tabel 47.	Risicogewichten standaardbenadering.	355
Tabel 48.	Externe rating als wegingspercentage	355
Tabel 49.	Externe rating en wegingspercentage.	357
Tabel 50.	De IRB-methode	362
Tabel 51.	De verschillende methodes betreffende kredietrisico	365
Tabel 52.	Impact van kredietrisico op kostprijs.	366
Tabel 53.	<i>Haircuts</i> bij financiële waarborgen	369
Tabel 54.	Waarborgen bij IRB-methode	370
Tabel 55.	De β -factor	371
Tabel 56.	Impact op minimumkapitaalvereiste in G10-landen.	372
Tabel 57.	Minimumkapitaalvereisten: EU-banken	374
Tabel 58.	Falingsratio volgens bedrijfsgrootte	376
Tabel 59.	De IRB-methode toegepast	377
Tabel 60.	Methodes om risicokapitaal te wegen.	380
Tabel 61.	Risicokapitaal: de Europese benadering.	382
Tabel 62.	De Bazel III-regelgeving	385
Tabel 63.	Noodzakelijke kapitaalverhogingen Bazel III.	386
Tabel 64.	De <i>black box</i> : mogelijke ratingcriteria	391
Tabel 65.	Kredieten en het hefboomeffect.	393
Tabel 66.	Impact op kapitaalvereiste als gevolg van Bazel IV en implemente- ring Bazel III.	401

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1.	Verband tussen financieringsbron en stadium van investering	3
Figuur 2.	De <i>equity gaps</i>	19
Figuur 3.	Indeling van de financiële functie	22
Figuur 4.	Het masterplan	70
Figuur 5.	Investering in de tijd	80
Figuur 6.	Balansstructuur	97
Figuur 7.	Organische groei	109
Figuur 8.	Anorganische groei	128
Figuur 9.	Entrepreneurial corporate financing	130
Figuur 10.	Langetermijnfinancieringsstrategieën	139
Figuur 11.	Risico en rendabiliteit	142
Figuur 12.	Risico en interest	153
Figuur 13.	Commerciële en financiële transactie	156
Figuur 14.	Het cedentdiscontokrediet	157
Figuur 15.	Het leveranciersdiscontokrediet	158
Figuur 16.	Kortetermijnkredietbehoefte en combinatie van kredietvormen (in € 1.000)	167
Figuur 17.	Financieringsmechanisme	170
Figuur 18.	Vergelijking financiering en investeringskrediet	173
Figuur 19.	Mechanisme van leasing	177
Figuur 20.	LBO-financieringsschema	206
Figuur 21.	Doelgroep voor risicokapitaalinvesteringen	217
Figuur 22.	De risicokapitaalstroom	225
Figuur 23.	Aanbod en vraag naar risicokapitaal en ontwikkelingsfase	237
Figuur 24.	<i>Business angels</i> versus formele investeerders	269
Figuur 25.	De drie pijlers van Bazel II	352
Figuur 26.	Relatie vereist kapitaal en falingsratio	364
Figuur 27.	De drie pijlers van het Bazel III-kader	383

